

- PROJEKT -

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Plan współpracy rozwojowej w 2020 r.

realizowany za pośrednictwem Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową, ze środków MSZ oraz ze środków innych resortów działających w obszarze współpracy rozwojowej

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Warszawa, 2019 r.

Spis treści

Wstęp	3
Część I	4
1. Współpraca rozwojowa realizowana ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz ze środków MSZ	4
1.1. Pomoc rozwojowa w poszczególnych krajach priorytetowych	4
1.2. Wspieranie procesu wyborczego	13
2. Pomoc humanitarna	13
3. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych	13
4. Edukacja globalna	14
5. Wolontariat	14
6. Spójność polityk na rzecz rozwoju	15
7. Współpraca z sektorem prywatnym	15
8. Działania informacyjne	15
9. Ewaluacja	16
10. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej	17
Inicjatywy flagowe	17
11. Podział środków w rezerwie celowej budżetu państwa przeznaczonej na współpracę rozwojową	20
Część III	21
Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej	21
Składka do budżetu ogólnego UE	21
Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR)	21
Udział Polski w finansowaniu Unijnego Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji	22
ZAŁĄCZNIK I. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainie oraz propozycje ich mierzenia	23
ZAŁĄCZNIK II. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Etiopii, Kenii, Mjanmie, Senegal, Tanzanii i Ugandzie oraz propozycje ich mierzenia	27
ZAŁĄCZNIK III. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Libanie oraz propozycje ich mierzenia	30
ZAŁĄCZNIK IV. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Palestynie oraz propozycje ich mierzenia	32

Wstęp

Plan współpracy rozwojowej w 2020 r. realizuje założenia Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 (dalej jako „WPWR 2016-2020”), przyjętego przez Radę Ministrów 6 października 2015 r. i zmodyfikowanego przez Radę Ministrów uchwałą nr 119/2018 z 4 września 2018 r.

Plan został opracowany zgodnie z ustawą z dnia 16 września 2011 r. o współpracy rozwojowej (Dz. U. z 2019, poz. 291 z późn. zm.). Określa kierunki, cele i formy działań w obszarze współpracy rozwojowej oraz wysokość środków finansowych kierowanych do krajów partnerskich za pośrednictwem instrumentów współpracy bilateralnej oraz wielostronnej.

Podejmowane działania będą służyły wspieraniu krajów partnerskich polskiej współpracy rozwojowej w realizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju.

Priorytetowy zasięg geograficzny działań polskiej współpracy rozwojowej w 2020 r. obejmuje cztery kraje Partnerstwa Wschodniego, pięć krajów afrykańskich oraz trzy kraje Azji i Bliskiego Wschodu, zgodnie z kierunkami określonymi w WPWR 2016-2020. Zaplanowane na 2020 r. działania wychodzą naprzeciw potrzebom rozwojowym krajów priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej i uwzględniają szczególną sytuację tych państw.

Obok priorytetów geograficznych Plan precyzuje także priorytety tematyczne. W 2020 r. działania polskiej współpracy rozwojowej dwustronnej obejmują głównie: *dobre rządzenie, demokrację i prawa człowieka, rozwój kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego, rolnictwa i obszarów wiejskich oraz ochronę środowiska*.

Plan zawiera również informacje na temat wielostronnego wymiaru współpracy rozwojowej Polski, w tym przede wszystkim współpracy rozwojowej w ramach Unii Europejskiej oraz organizacji międzynarodowych.

Dokument jest podzielony na trzy części. Pierwsza określa przeznaczenie środków rezerwy celowej będącej w dyspozycji MSZ oraz środków budżetowych Ministerstwa. Druga zawiera informacje na temat zadań z zakresu współpracy rozwojowej realizowanych z funduszy, których dysponentami są organy administracji rządowej oraz Narodowy Bank Polski. W części trzeciej znajdują się informacje na temat środków polskiej współpracy rozwojowej przekazywanych w ramach zobowiązań wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej. Szczegółowe alokacje finansowe przedstawione są w załącznikach do niniejszego dokumentu.

Część I

1. Współpraca rozwojowa realizowana ze środków rezerwy celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz ze środków MSZ

1.1. Pomoc rozwojowa w poszczególnych krajach priorytetowych

WYBRANE KRAJE PARTNERSTWA WSCHODNIEGO¹

BIAŁORUŚ

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, dobrego rządzenia, przedsiębiorczości i sektora prywatnego oraz demokracji i praw człowieka.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następującego rezultatu:

- 1) budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do sprawnego prowadzenia polityki rozwoju regionalnego;

Działania służące osiągnięciu rezultatu 1) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020”, przez organy administracji rządowej oraz przez polską placówkę zagraniczną.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do usług społecznych, poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych oraz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- 2) zwiększenie integracji społecznej osób niepełnosprawnych i dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020” oraz przez polską placówkę zagraniczną.

Ponadto wdrażany będzie drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) rozwój przedsiębiorczości;
- 2) budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do wspierania rozwoju przedsiębiorczości.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020” i polską placówkę zagraniczną. Ponadto wdrażane będą trzecie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018”.

¹ Załącznik I zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainie oraz propozycje ich mierzenia.

W ramach *priorytetu demokracja i prawa człowieka* będą realizowane działania za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto na Białorusi realizowane będą projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

GRUZJA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia i kapitału ludzkiego.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w zakresie wdrożenia reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE – Gruzja;
- 2) wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w procesie decentralizacji władzy publicznej, zwłaszcza w zakresie zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej;
- 3) wdrożenie polityki rozwoju regionalnego, w tym wsparcie sektora turystyki;
- 4) rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych zwłaszcza w zakresie zapobiegania i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy wynikające z działalności człowieka;
- 5) wzmocnienie zdolności instytucjonalno-administracyjnych instytucji nadzoru finansowego Gruzji przyczyniające się do wsparcia rozwoju i stabilności rynku finansowego.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w pkt 1) - 5) będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej oraz przez polską placówkę zagraniczną. Działania wpisujące się w rezultaty opisane w pkt 2), 3), 4) i 5) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020”. Działania w ramach priorytetu będą realizowane także za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto wdrażane będą drugie moduły projektów organów administracji rządowej zaakceptowanych do realizacji w 2019 r. oraz trzeci moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018”.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do usług społecznych oraz poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy domowej i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej;
- 2) integracja społeczna osób z niepełnosprawnością, ofiar przemocy domowej oraz dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej;
- 3) wzmocnienie systemu opieki i ochrona praw dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej, niepełnosprawnych oraz ofiar przemocy domowej.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020”, a także przez organy administracji rządowej oraz polską placówkę zagraniczną.

Ponadto wdrażany będzie trzeci moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018” oraz drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”.

Dodatkowo wdrażany będzie drugi moduł projektu organu administracji rządowej zaakceptowanego do realizacji w 2019 r .

Jednocześnie w Gruzji realizowane będą projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

MOŁDAWIA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia oraz rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost zdolności instytucjonalnej administracji publicznej na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym w zakresie wdrożenia kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE – Mołdawia, w szczególności w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności;
- 2) zwiększenie dostępu mołdawskich mikro i małych przedsiębiorstw do rynków europejskich.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej, polskich placówek zagranicznych, w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020” oraz za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto wdrażane będą drugie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”.

W ramach *priorytetu rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa wydajności i konkurencyjności oraz wzrost dochodów gospodarstw rolnych;
- 2) rozwój działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich.

Działania służące osiągnięciu ww. rezultatów będą realizowane za pośrednictwem organów administracji rządowej, polskich placówek zagranicznych, w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020” oraz za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto w Mołdawii realizowane będą projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

UKRAINA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu dobrego rządzenia, kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu dobre rządzenie* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost kompetencji kadry administracji publicznej w zakresie wdrożenia reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej UE-Ukraina;
- 2) wsparcie reformy samorządowej, rozwoju regionalnego, reformy oświaty, reform służących zapewnieniu stabilności finansowej państwa oraz przeciwdziałaniu korupcji;

- 3) rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania i reagowania na klęski żywiołowe i katastrofy wynikające z działalności człowieka.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w punktach 1) – 3) będą realizowane przez organy administracji rządowej oraz przez polską placówkę zagraniczną. Rezultaty opisane w pkt. 2) wyłącznie w zakresie wsparcia reformy samorządowej oraz w pkt. 3) będą realizowane również w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020”. Dodatkowo, rezultat opisany w pkt. 2) będzie realizowany za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej.

Ponadto wdrażany będzie drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”, trzeci moduł projektu organu administracji rządowej wybrany do realizacji w 2018 r. oraz drugie moduły projektów organów administracji rządowej zaakceptowane do realizacji w 2019 r.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą skierowane do osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie. Będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) lepszy dostęp do infrastruktury i usług społecznych, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, w tym wsparcia psychologicznego;
- 2) zwiększenie integracji społecznej osób przesiedlonych wewnątrz z przyjmującymi ich społecznościami.

Działania służące realizacji priorytetu kapitał ludzki będą realizowane przez organy administracji rządowej oraz za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych. Dodatkowo rezultat opisany w punkcie 1) będzie realizowany w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020”.

Ponadto wdrażane będą drugie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019” oraz drugi moduł projektu organu administracji rządowej wybranego do realizacji w 2019 r.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania *polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) rozwój przedsiębiorczości z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi i technologii;
- 2) rozwój przedsiębiorczości wśród osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie;
- 3) poprawa jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz infrastruktury i wyposażenia ośrodków kształcenia i szkolenia zawodowego.

Działania służące osiągnięciu rezultatów opisanych w punktach 1) – 2) będą realizowane w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020” oraz przez polską placówkę zagraniczną i przez organy administracji rządowej. Natomiast w obszarze opisanym w punkcie 3) - za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej w ramach programu Unii Europejskiej „EU4Skills” oraz przez polską placówkę zagraniczną i organy administracji rządowej.

Dodatkowo na mocy Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Gabinetem Ministrów Ukrainy o kształceniu obywateli Ukrainy w Kolegium Europejskim w 25 listopada 2009 r., Ministerstwo Spraw Zagranicznych dofinansuje stypendia dla obywateli Ukrainy. Celem tych działań jest wspieranie dążeń Ukrainy do członkostwa w Unii Europejskiej.

Ponadto na Ukrainie realizowane będą projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

AFRYKA²

ETIOPIA, KENIA, SENEGAL, TANZANIA

Polska współpraca rozwojowa w tych krajach będzie koncentrować się na wspieraniu trzech obszarów: kapitału ludzkiego, ochrony środowiska oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) opieka medyczna na rzecz matek i dzieci: poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego;
- 2) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 3) wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej w ośrodkach edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji.

W ramach *priorytetu ochrona środowiska* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury wodno-sanitarnej i przeszkolonych z zakresu higieny;
- 2) zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa) i technologii energooszczędnych;
- 3) zmniejszenie obszarów ulegających procesom wylesiania, pustynnienia czy degradacji;
- 4) wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz poprawa jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.

Działania wpisujące się w przedstawione priorytety będą realizowane w konkursach „Polska pomoc rozwojowa 2020”, a także przez polskie placówki zagraniczne i organy administracji rządowej. Ponadto wdrażane będą drugie moduły projektów wyłonionych w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”, a w przypadku Kenii także trzeci moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2018”. Konkurs „Polska pomoc rozwojowa 2020” nie będzie realizowany na rzecz Etiopii.

²Załącznik II zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Etiopii, Kenii, Senegal, Ugandzie i Tanzanii wraz z propozycją ich mierzenia.

W Etiopii, Kenii, Senegalu i Tanzanii realizowane będą również projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

UGANDA

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) opieka medyczna na rzecz matek i dzieci: poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego;
- 2) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych, kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 3) wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej w ośrodkach edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji.

Działania wpisujące się w przedstawione wyżej priorytety będą realizowane przez polską placówkę zagraniczną. Ponadto będzie wdrażany drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”. W Ugandzie realizowane będą także projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

AZJA POŁUDNIOWO-WSCHODNIA

MJANMA³

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) opieka medyczna na rzecz matek i dzieci: poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego;
- 2) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 3) wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej w ośrodkach edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji;
- 4) zwiększenie dostępu do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

³ Załącznik II zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Mjanmie wraz z propozycją ich mierzenia.

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz poprawa jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.

Działania wpisujące się w przedstawione priorytety będą realizowane przez polską placówkę zagraniczną. Ponadto będzie wdrażany drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”. W Mjanmie realizowane będą także projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

BLISKI WSCHÓD

LIBAN⁴

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, przedsiębiorczości i sektora prywatnego oraz ochrony środowiska.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 2) wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej na wszystkich poziomach kształcenia formalnego i nieformalnego;
- 3) zwiększenie dostępu do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) zwiększenie przedsiębiorczości, aktywności zawodowej i zatrudnienia, szczególnie kobiet i młodzieży;
- 2) zwiększenie dostępu do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego, w tym do zmiany kwalifikacji;
- 3) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym i rękodzielnictwa.

W ramach *priorytetu ochrona środowiska* działania *polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną, w tym zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury wodno-sanitarnej;

⁴ Załącznik III zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Libanie wraz z propozycją ich mierzenia.

- 2) zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z odnawialnych źródeł energii (energia słoneczna, wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa) i technologii energooszczędnych;
- 3) zmniejszenie obszarów ulegających procesom wylesiania, pustynnienia czy degradacji;
- 4) wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.

Działania wpisujące się w przedstawione priorytety będą realizowane przez polską placówkę zagraniczną i organy administracji rządowej. Ponadto będzie wdrażany drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”. W Libanie realizowane będą także projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

PALESTYNA⁵

Polska współpraca rozwojowa będzie koncentrować się na wspieraniu kapitału ludzkiego, rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego.

W ramach *priorytetu kapitał ludzki* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej;
- 2) wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej na wszystkich poziomach kształcenia formalnego i nieformalnego;
- 3) poprawa stanu infrastruktury i dostępu do edukacji przedszkolnej;
- 4) zwiększenie dostępu do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem.

W ramach *priorytetu rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost dochodów i poziomu bezpieczeństwa żywnościowego gospodarstw rolnych;
- 2) zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni rolniczych;
- 3) poprawa dostępu produktów rolno-spożywczych do rynków zbytu, podniesienie jakości produkcji rolnej.

W ramach *priorytetu przedsiębiorczość i sektor prywatny* działania *Polskiej pomocy* będą służyły osiągnięciu następujących rezultatów:

- 1) wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży;

⁵ Załącznik IV zawiera tabelę z zakładanymi rezultatami działań polskiej pomocy w Palestynie wraz z propozycją ich mierzenia.

- 2) zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz poprawa jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych;
- 3) wzmocnienie organizacji non-profit, wspierających edukację zawodową i szanse zatrudnienia kobiet i młodzieży we Wschodniej Jerozolimie.

Działania wpisujące się w przedstawione priorytety będą realizowane w konkursach „Polska pomoc rozwojowa 2020” oraz przez polską placówkę zagraniczną. Ponadto będzie wdrażany drugi moduł projektu wyłonionego w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2019”. W Palestynie realizowane będą także projekty wyłonione w konkursie „Wolontariat polska pomoc 2020”.

AFGANISTAN

Zgodnie z WPWR 2016-2020, w przypadku Afganistanu, który był krajem priorytetowym w latach 2012-2015, stosowany jest mechanizm przejściowy zakładający stopniowe wygaszanie dotychczasowych działań, co pozwoli na wypełnienie podjętych zobowiązań.

W 2020 r. w Afganistanie polska współpraca rozwojowa będzie realizowana za pośrednictwem Ambasady RP w Nowym Delhi, która będzie wdrażać projekt wsparcia dla afgańskiej administracji publicznej.

1.2. Wspieranie procesu wyborczego

W 2020 r. MSZ we współpracy z Biurem Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE będzie wspierało organizację misji obserwacji wyborów w Azerbejdżanie, na Białorusi, w Gruzji, w Kirgistanie, w Mołdawii, na Ukrainie i w Tadżykistanie. W uzasadnionych przypadkach MSZ podejmie decyzję o organizacji misji obserwacji wyborów w innych krajach.

2. Pomoc humanitarna

W 2020 r. kontynuowana będzie pomoc humanitarna oraz w razie potrzeby działania o charakterze stabilizacyjnym i odbudowy pokonfliktowej na rzecz Bliskiego Wschodu. Działania będą w szczególności kierowane do uchodźców, osób wewnątrznie przesiedlonych i ludności lokalnej w odpowiedzi na konflikt w Syrii oraz Iraku.

Jednocześnie zostanie stworzona specjalna rezerwa, która pozwoli na reagowanie w przypadkach nagłych kryzysów humanitarnych i katastrof.

Pomoc bilateralna realizowana będzie poprzez:

- finansowanie drugiej transzy projektów pomocy bezpośredniej na rzecz uchodźców, osób wewnątrznie przesiedlonych i ludności lokalnej realizowanych przez polskie organizacje pozarządowe w Libanie, Jordanii i Irackim Kurdystanie. Działania stanowią będą kontynuację projektów wyłonionych w konkursach w 2019 r.;
- umożliwienie polskim organizacjom pozarządowym udziału w postępowaniach dotacyjnych organizowanych przez znaczących donatorów pomocy humanitarnej, m.in. Komisję Europejską oraz Organizację Narodów Zjednoczonych, poprzez sfinansowanie ewentualnego wkładu własnego, co jest niezbędne podczas starania się o fundusze;
- realizację projektów pomocy bezpośredniej przez polskie placówki zagraniczne.

Wsparcie wielostronne koncentrować się będzie na dofinansowaniu programów i projektów organizacji partnerskich m.in. w działaniach związanych z ochroną ludności w konfliktach oraz udzielaniu pomocy w obszarach trudno dostępnych ze względów bezpieczeństwa, w szczególności za pośrednictwem:

- Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża (ICRC) w ramach Porozumienia o współpracy;
- Biura Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (UN OCHA), w tym OCHA Donor Support Group, której Polska jest członkiem od 2012 r.;
- Wysokiego Komisarza Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR);
- Funduszu Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci (UNICEF).

3. Współpraca rozwojowa w ramach organizacji międzynarodowych

W ramach współpracy wielostronnej Polska wpłaci roczne obowiązkowe składki oraz dokona wpłat dobrowolnych, wspierając działania rozwojowe wybranych organizacji.

W 2020 r. większość środków przeznaczonych na współpracę wielostronną wydatkowana zostanie w ramach składki do budżetu UE oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR). Wsparcie finansowe udzielone będzie również za pośrednictwem instytucji systemu Narodów Zjednoczonych oraz w ramach programów i funduszy administrowanych przez inne organizacje i instytucje

wielostronne. Współpraca w ramach organizacji międzynarodowych będzie prowadzona między innymi z wybranymi agendami systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych, OECD i OBWE. Wypełniając swoje międzynarodowe zobowiązania Polska będzie wdrażać Krajowy Plan Działania na rzecz Realizacji Agendy ONZ dot. kobiet, pokoju i bezpieczeństwa na lata 2018-2021.

Podstawowe przesłanki przy podejmowaniu decyzji o wpłatach wielostronnych:

- wpłata musi być zaliczona do oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA);
- wpłaty przekazywane przez Polskę będą przede wszystkim kierowane do tych funduszy i programów wielostronnych, które są spójne z celami polityki zagranicznej RP oraz priorytetami geograficznymi i tematycznymi polskiej współpracy rozwojowej określonymi w WPWR 2016-2020;
- wpłaty mają charakter komplementarny względem dwustronnych przedsięwzięć i służą celom, których realizacja w ramach dwustronnej pomocy rozwojowej nie byłaby równie skuteczna.

4. Edukacja globalna

Edukacja globalna to część kształcenia obywatelskiego oraz wychowania, która rozszerza ich zakres poprzez uświadamianie istnienia zjawisk i współzależności globalnych. Jej głównym celem jest przygotowanie odbiorców do stawiania czoła wyzwaniom dotyczącym całej ludzkości. Przez współzależności rozumiemy wzajemne powiązania i przenikanie się systemów kulturowych, środowiskowych, ekonomicznych, społecznych, politycznych i technologicznych. Projekty z dziedziny edukacji globalnej realizowane w 2020 roku będą zgodne z celami edukacji globalnej zdefiniowanymi w Wieloletnim programie współpracy rozwojowej na lata 2016-2020, tj. będą służyły:

- wzmocnieniu obecności tematyki edukacji globalnej w programach edukacyjnych oraz nauczania edukacji globalnej na wszystkich szczeblach edukacji formalnej we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej oraz jednostkami jemu podległymi i Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego;
- zwiększeniu świadomości na temat problemów globalnych;
- zwiększeniu świadomości na temat problemów i wyzwań globalnych w miejscowościach liczących mniej niż 200 tys. mieszkańców.

Działania z zakresu edukacji globalnej będą kierowane do określonych grup docelowych, tj. dzieci, młodzieży i dorosłych, w tym w ramach systemu edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej.

W ramach takich działań będą realizowane kolejne moduły projektów wyłonionych w konkursie „Edukacja globalna 2018” mające na celu wzmocnienie edukacji globalnej w różnych jej formach oraz zwiększające świadomość obywateli na temat globalnych współzależności oraz nierówności na świecie.

5. Wolontariat

Celem programu „Wolontariat polska pomoc” jest wspieranie bezpośredniego zaangażowania polskich obywateli we współpracę rozwojową oraz upowszechnienie wiedzy o problemach, z jakimi zmagają się mieszkańcy krajów rozwijających się. W ramach programu polscy obywatele będą wyjeżdżać do wybranych krajów partnerskich w celu realizacji projektów rozwojowych na rzecz miejscowych społeczności. Pożądane jest, aby inicjatywy te były powiązane z projektami rozwojowymi zrealizowanymi ze środków polskiej pomocy w latach ubiegłych, w tym w ramach innych niż wolontariat ścieżek finansowania.

Wolontariat w 2020 r. będzie realizowany w krajach Afryki Subsaharyjskiej, Partnerstwa Wschodniego, a także w innych krajach priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej: Libanie, Mjanmie i

Palestynie. Projekty wolontariackie będą dotyczyły następujących obszarów tematycznych: ochrona zdrowia, edukacja, ochrona środowiska oraz przedsiębiorczość i sektor prywatny, w zależności od kraju.

6. Spójność polityk na rzecz rozwoju

Celem Spójności polityk na rzecz rozwoju (*ang. Policy Coherence for Development, PCD*) jest opracowanie i realizacja polityk przez państwa w taki sposób, aby uniknąć działań, które negatywnie wpływają na rozwój globalny oraz możliwości rozwoju innych państw, w tym również rozwoju społeczno-gospodarczego państw priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej. Jednocześnie państwa powinny dążyć do pogodzenia celów polityk krajowych z celami zrównoważonego rozwoju. Obecnie w Polsce funkcjonują dwa obszary priorytetowe w PCD: *Wsparcie działań na rzecz systemu walki z nielegalnymi przepływami finansowymi w takich dziedzinach tematycznych jak: walka z unikaniem opodatkowania oraz walka z praniem pieniędzy* (instytucją wiodącą jest Ministerstwo Finansów) oraz *Upowszechnianie i wdrażanie standardów społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw (CSR/RBC) w kontekście Spójności polityk na rzecz rozwoju* (instytucją wiodącą jest Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju).

Obydwa obszary priorytetowe będą realizowane na podstawie opracowanych przez instytucje wiodące we współpracy z MSZ i w konsultacji z innymi resortami rocznych planów działań na 2020 r.

7. Współpraca z sektorem prywatnym

Sektor prywatny odgrywa istotną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym państw rozwijających się i jest ważnym partnerem w działaniach na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz redukcji ubóstwa na świecie. W 2020 r. projekty będą uwzględniały aktywizację zawodową pracowników, promowanie przedsiębiorczości oraz poprawę produktywności i konkurencyjności firm.

W 2020 r. kontynuowany będzie dialog z zainteresowanymi podmiotami i instytucjami w Polsce, a także organizacjami międzynarodowymi, na temat możliwości szerszego angażowania sektora prywatnego w ramach polskiej współpracy rozwojowej. We współpracy z UNDP zostanie przeprowadzony pilotażowy konkurs na rozwiązanie problemów rozwojowych (*development challenges*) w wybranych krajach priorytetowych *Polskiej pomocy* skierowany do polskich firm, organizacji pozarządowych i instytutów badawczych.

Kontynuowany będzie także dialog międzyresortowy na temat procesu i zasad udzielania rządowych kredytów pomocy wiązanej, a także udoskonalenia procedur oceny i ewaluacji przedsięwzięć rozwojowych finansowanych za pomocą kredytów. MSZ będzie dążył do wypełniania rekomendacji DAC OECD dot. niewiązania pomocy.

Współpraca z sektorem prywatnym będzie prowadzona zgodnie z „Wytycznymi ONZ dotyczącymi biznesu i praw człowieka”.

8. Działania informacyjne

Działania informacyjno-promocyjne na temat pomocy rozwojowej i humanitarnej będą kontynuowane za pośrednictwem dedykowanego portalu internetowego www.polskapomoc.gov.pl, a także w sekcji „Polska pomoc” głównego portalu MSZ i na stronach BIP MSZ, gdzie będą zamieszczane informacje wymagane przepisami dot. dostępu do informacji publicznej. W celu dotarcia do wybranych grup

docelowych, w powyższym procesie będą również wykorzystywane media społecznościowe (Twitter, YouTube, Flickr, Issuu).

W ramach powyższych działań będzie kontynuowana, na podstawie umów koprodukcyjnych, współpraca z rozgłościami radiowymi, służąca dalszej popularyzacji tematyki rozwojowej, w tym polskiego zaangażowania w pomoc rozwojową i działania humanitarne na świecie. Planowana jest kontynuacja współpracy z podmiotami zewnętrznymi na terenie Polski.

W planach jest również organizacja wystaw oraz publikacja materiałów informacyjnych, w wersji papierowej i elektronicznej, prezentujących polską współpracę rozwojową. Podobnie jak w poprzednich latach, MSZ jest zainteresowane przygotowaniem analizy badania stosunku Polaków do finansowanej przez Polskę współpracy rozwojowej. Jak co roku zostanie także wydany raport poświęcony polskim działaniom rozwojowym i humanitarnym zrealizowanym w 2019 r.

Planowane jest również podtrzymanie współpracy informacyjno-promocyjnej na forum państw członkowskich UE.

9. Ewaluacja

W 2020 roku kontynuowana będzie ewaluacja projektów i programów polskiej współpracy rozwojowej w celu gromadzenia obiektywnej wiedzy na temat m. in. efektywności i spójności realizowanych inicjatyw rozwojowych. Wiedza ta zostanie wykorzystana przede wszystkim do zwiększenia skuteczności polskiej pomocy, w tym do usprawnienia zarządzania i planowania inicjatyw. Badanie obejmie program „Wolontariat polska pomoc” i inicjatywy edukacji globalnej realizowane w ramach WPWR 2016-2020. Koszty badania zostaną pokryte z budżetu DWR. Działania ewaluacyjne doprecyzowane zostaną w „Planie ewaluacji polskiej współpracy rozwojowej na 2020 rok”.

10. Formy i zasady współpracy z partnerami polskiej współpracy rozwojowej

Inicjatywy flagowe

- **Akademia Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego**

MSZ we współpracy z Krajową Szkołą Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego będzie kontynuować szkolenia skierowane do urzędników administracji publicznej wszystkich państw PW w ramach Akademii Administracji Publicznej Partnerstwa Wschodniego (AAPPW).

Program specjalistycznych szkoleń AAPPW obejmuje wykłady i warsztaty prowadzone przez doświadczonych ekspertów i praktyków z Polski oraz innych krajów UE. Tematyka szkoleń dotyczy m.in. integracji europejskiej, w tym wdrażania umów stowarzyszeniowych, służby cywilnej i innych zagadnień odpowiadających na zapotrzebowanie krajów partnerskich.

- **Przedstawicielstwo Fundacji Solidarności Międzynarodowej w Mołdawii**

Misją działającego od 2012 r. Przedstawicielstwa jest wspieranie mołdawskich władz lokalnych, organizacji pozarządowych i grup inicjatywnych w działalności na rzecz wzmacniania demokracji lokalnej, w tym zwłaszcza absorpcji środków pomocowych oraz budowania partnerstw z instytucjami z Polski i innych państw członkowskich UE.

- **Programy stypendialne**

Polityka stypendialna jest ważnym instrumentem wspierania rozwoju krajów partnerskich. Stypendia służą zarówno wzmocnieniu kadr danego kraju, jak i nawiązaniu kontaktów, które w przyszłości przyniosą wymierne i obopólne korzyści. Stypendyści, wzbogaceni o nową wiedzę i doświadczenia, posiadają potencjał do inicjowania i wspierania długofalowych zmian w swoich krajach. Najzdolniejsi z nich mają możliwość kształcenia się na najlepszych polskich uczelniach w ramach dwóch programów stypendialnych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego współfinansowanych przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Programy stypendialne są realizowane w formie projektów, w tym jako projekty modułowe.

- ***Program stypendialny im. Stefana Banacha***

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów rozwijających się z terenu Europy i Azji Centralnej poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych obywateli tych państw. Stypendyści będą rekrutowani w pierwszej kolejności z krajów Partnerstwa Wschodniego (Armenia, Azerbejdżan, Białoruś, Gruzja, Mołdawia i Ukraina) oraz krajów Azji Centralnej (Kazachstan, Uzbekistan, Turkmenistan, Kirgistan i Tadżykistan). Program umożliwia podjęcie studiów II stopnia na uczelniach nadzorowanych przez MNISW w obszarze nauk inżynierjno-technicznych, nauk rolniczych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych. Dodatkowo, obywatele Białorusi mają możliwość podjęcia studiów I stopnia na wszystkich kierunkach prowadzonych w szkołach nadzorowanych przez MNISW, z wyjątkiem kierunków filologicznych. Program jest realizowany za pośrednictwem Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

- Program stypendialny im. Ignacego Łukasiewicza

Celem programu jest wspieranie rozwoju społeczno-gospodarczego krajów rozwijających się (z wyłączeniem krajów Europy i Azji Centralnej) poprzez podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji zawodowych obywateli tych państw. Stypendyści będą rekrutowani w pierwszej kolejności z następujących państw: Angola, Etiopia, Filipiny, Indie, Indonezja, Kenia, Kolumbia, Liban, Meksyk, Mjanma, Nigeria, Palestyna, Peru, RPA, Senegal, Tanzania, Uganda, Wietnam. Program umożliwia podjęcie studiów II stopnia na uczelniach nadzorowanych przez MNISW w obszarze nauk inżynieryjno-technicznych, nauk rolniczych oraz nauk ścisłych i przyrodniczych. Program jest realizowany za pośrednictwem Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej.

Projekty realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki im podległe

Projekty organów administracji rządowej będą realizowane w wybranych krajach priorytetowych we wskazanych priorytetach tematycznych, zdefiniowanych wraz z rezultatami działań dla danego kraju.

Ponadto w ramach współpracy z organami administracji rządowej realizowany będzie projekt z zakresu edukacji globalnej.

Nabór projektów organów administracji rządowej i jednostek im podległych odbędzie się nie później niż do końca pierwszego kwartału 2020 r. W MSZ projekty zostaną poddane ocenie i rekomendowane do realizacji. Informacja o projektach uzgodnionych do realizacji zostanie zamieszczona na stronie internetowej www.polskapomoc.gov.pl.

Ponadto w 2020 roku wdrażane będą drugie i trzecie moduły projektów zaakceptowanych do realizacji w 2019 i 2018 roku. Projekty modułowe wymienione są w Załączniku VII.

Projekty realizowane za pośrednictwem organizacji pozarządowych, jednostek samorządu terytorialnego, publicznych szkół wyższych, instytutów badawczych, Polskiej Akademii Nauk oraz jej jednostek naukowych i organizacyjnych

Konstrukcja systemu polskiej współpracy rozwojowej, w tym w szczególności tryb dystrybuowania środków publicznych na inicjatywy pomocowe, sprzyja podnoszeniu efektywności realizowanych projektów, a pośrednio służy wzmocnieniu potencjału partnerów polskiej współpracy rozwojowej.

W 2020 r. planuje się ogłoszenie następujących konkursów w wyniku których, realizowana jest współpraca z ww. podmiotami:

- **Konkurs „Polska pomoc rozwojowa 2020”**

W ramach konkursu możliwe będzie zgłaszanie ofert na realizację projektów w następujących krajach: Białoruś, Gruzja, Mołdawia, Ukraina, Kenia, Senegal, Tanzania, Liban i Palestyna. Kwoty przedstawione w Załączniku V, przeznaczone na poszczególne kraje w konkursie „Polska pomoc rozwojowa 2020”, mogą ulec zmianie w zależności od ostatecznej wysokości środków w rezerwie celowej przeznaczonej na współpracę rozwojową oraz od wyników oceny ofert. Minimalna wnioskowana kwota dotacji dla każdego projektu na rzecz Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainy w konkursie będzie wynosić 200 000 PLN (w przypadku jednostek samorządu terytorialnego - 150 000 PLN). Minimalna wnioskowana kwota dotacji dla każdego projektu na rzecz Kenii, Senegalu, Tanzanii, Libanu i Palestyny będzie wynosić 350 000 PLN.

W związku z wygaśnięciem w 2020 r. Wieloletniego programu współpracy rozwojowej na lata 2016-2020 przewiduje się możliwość zgłaszania jedynie ofert jednorocznych.

Podmioty uprawnione do zgłaszania ofert:

- 1) organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, w tym niepubliczne szkoły wyższe, izby rolnicze oraz izby gospodarcze,
- 2) jednostki samorządu terytorialnego (tylko w przypadku projektów na Białorusi, w Gruzji, Mołdawii oraz na Ukrainie),
- 3) publiczne szkoły wyższe,
- 4) instytuty badawcze,
- 5) Polska Akademia Nauk oraz jej jednostki naukowe i organizacyjne.

Planowany termin ogłoszenia konkursu – w ciągu miesiąca od przyjęcia Planu współpracy rozwojowej w 2020 r.

- **Konkurs „Zapewnienie wkładów własnych na realizację projektów humanitarnych na Bliskim Wschodzie i w wybranych krajach Afryki, finansowanych ze źródeł innych niż budżet RP 2020”**

Celem konkursu jest wyłonienie najlepszych projektów będących elementem przedsięwzięć współfinansowanych ze źródeł innych niż budżet RP obejmujących realizację działań humanitarnych w wybranych krajach Bliskiego Wschodu i Afryki.

Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce w rozumieniu art. 3 ust. 2 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy.

Termin ogłoszenia konkursu zostanie ustalony z organizacjami pozarządowymi.

- **Konkurs „Edukacja globalna 2020”**

W konkursie zostaną wyłonione projekty mające na celu wzmocnienie edukacji globalnej poprzez zwiększenie świadomości obywateli na temat współzależności globalnych oraz nierówności na świecie.

Przewiduje się realizację projektów o okresie wdrażania jednego roku. Podmioty uprawnione: organizacje pozarządowe zarejestrowane w Polsce, w tym niepubliczne szkoły wyższe i publiczne szkoły wyższe.

Planowany termin ogłoszenia konkursu I-II kwartał 2020 r.

- **Konkurs „Wolontariat polska pomoc 2020”**

W 2020 r. projekty w ramach programu „Wolontariat polska pomoc” będą realizowane w krajach Afryki Subsaharyjskiej, sześciu krajach Partnerstwa Wschodniego, a także w Libanie, Mjanmie i Palestynie. Projekty wolontariackie będą dotyczyły: ochrony zdrowia, edukacji, ochrony środowiska oraz przedsiębiorczości i sektora prywatnego, w zależności od kraju. Minimum 60% środków przewidzianych na konkurs zostanie przeznaczony na projekty na rzecz krajów priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej. Czas pobytu wolontariuszy w kraju przyjmującym nie będzie mógł być krótszy

niż 90 dni. Wyjątkiem są kandydaci, którzy w latach ubiegłych pracowali w danym miejscu z konkretną społecznością, w ramach innego projektu sfinansowanego ze środków polskiej współpracy rozwojowej - wówczas minimalny okres pobytu będzie wynosił 30 dni.

Planowany termin ogłoszenia konkursu – I kwartał 2020 r.

Działania realizowane za pośrednictwem Fundacji Solidarności Międzynarodowej

Fundacji zostanie zlecona realizacja programu „Wsparcie Demokracji 2020”, który będzie obejmował działania własne fundacji na rzecz wskazanych przez MSZ krajów priorytetowych oraz innych krajów będących biorcami oficjalnej pomocy rozwojowej w ramach priorytetów tematycznych: demokracja i prawa człowieka, dobre rządzenie, rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich oraz przedsiębiorczość i sektor prywatny. Szczegółowy zakres działań będzie określony w odrębnej umowie dotacji.

Projekty FSM na rzecz Białorusi będą realizowane w ramach priorytetu demokracja i prawa człowieka w dziedzinach związanych ze wsparciem społeczeństwa obywatelskiego w zakresie uzgodnionym z MSZ.

Projekty FSM na rzecz Gruzji, Mołdawii i Ukrainy będą realizowane przez Przedstawicielstwa FSM w tych krajach. Realizując projekty Przedstawicielstwa będą współpracować z międzynarodowymi donorami oraz partnerami lokalnymi i międzynarodowymi.

Fundacja będzie organizowała misje obserwacyjne wyborów i szkolenia dla obserwatorów.

Projekty realizowane za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych

Projekty rozwojowe i humanitarne mogą być realizowane za pośrednictwem polskich placówek zagranicznych. W krajach priorytetowych polskiej współpracy rozwojowej projekty będą realizowane we wskazanych priorytetach tematycznych, zdefiniowanych wraz z rezultatami działań dla danego kraju oraz w dziedzinie dobrego rządzenia. W pozostałych krajach rozwijających się projekty rozwojowe przyczynią się do realizacji pięciu priorytetów polskiej współpracy rozwojowej wskazanych w Wieloletnim programie współpracy rozwojowej na lata 2016-2020: dobre rządzenie, kapitał ludzki, przedsiębiorczość i sektor prywatny, zrównoważone rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich oraz ochrona środowiska.

W przypadku udzielania pomocy humanitarnej projekty mogą być realizowane niezależnie od priorytetów geograficznych określonych przez WPWR 2016-2020, w ramach wybranych obszarów: zdrowie i żywność, schronienie, edukacja i opieka społeczna, sektor wody, sanitariatów i higieny, wczesna odbudowa po wystąpieniu katastrof, łączenie pomocy doraźnej, odbudowy i rozwoju.

Placówki zagraniczne realizują projekty we wskazanych przez MSZ krajach znajdujących się na liście beneficjentów oficjalnej pomocy rozwojowej DAC OECD.

Podział środków przeznaczonych na realizację projektów przez polskie placówki zagraniczne przedstawiony został w Załączniku VI.

11. Podział środków w rezerwie celowej budżetu państwa przeznaczonej na współpracę rozwojową

Zgodnie z WPWR 2016-2020, polska współpraca rozwojowa realizowana będzie przede wszystkim w dwunastu krajach priorytetowych *Polskiej pomocy*. Na dwustronną współpracę rozwojową z krajami

innymi niż priorytetowe przeznaczone zostanie nie więcej niż 10% środków z rezerwy celowej budżetu państwa na współpracę rozwojową. Powyższe ograniczenie nie dotyczy środków przeznaczonych na działania humanitarne.

Do decydowania o przeniesieniu środków między poszczególnymi pozycjami Planu oraz na niezaplanowane inicjatywy z zakresu współpracy rozwojowej uprawniony jest Krajowy Koordynator Współpracy Rozwojowej w Ministerstwie Spraw Zagranicznych. Decyzje o przenoszeniu środków nie wymagają modyfikacji Planu współpracy rozwojowej w 2020 r.

Podział środków w ramach rezerwy celowej opiera się na projekcie ustawy budżetowej na rok 2020 i został przedstawiony w Załączniku V.

Część III

Udział Polski w realizacji polityki rozwojowej Unii Europejskiej

Składka do budżetu ogólnego UE

Według prognoz na pomoc rozwojową UE przeznaczy w 2020 r. ok. 8,7 mld EUR, w tym 2,7 mld EUR w ramach Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (ang. Development Cooperation Instrument, DCI), zaś 1,2 mld EUR w ramach pomocy humanitarnej. Natomiast zaplanowane w Dziale 4 wydatki na cele migracyjne wyniosą ok. 620 mln EUR, z czego ok. 260 mln EUR w ramach pomocy humanitarnej. Wkład Polski w finansowanie pomocy rozwojowej przez UE wyniesie w 2020 r. ok. 313 mln EUR, tj. ok. 1 mld 371 mln PLN⁶. Jest to kwota udziału polskiej składki do budżetu ogólnego (3,59%) w odniesieniu do części budżetu UE przeznaczanej na oficjalną pomoc rozwojową.

Składka na Europejski Fundusz Rozwoju (EFR)

Limit wpłat na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju (EFR) w 2020 r. określa *Decyzja Rady nr 2019/1093 z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie wkładów, które mają zostać wpłacone przez państwa członkowskie na rzecz Europejskiego Funduszu Rozwoju, w tym drugiej raty za 2019 r. i zmienionego pułapu rocznej kwoty na 2020 r.*⁷

Łączna wysokość planowanych wkładów państw członkowskich UE na rzecz EFR ma w 2020 r. wynieść 4,7 mld EUR, z czego 4,4 mld EUR dla Komisji Europejskiej (KE) i 300 mln EUR dla Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI).

Zgodnie z: *Komunikatem Komisji do Rady: informacje finansowe dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju. Europejski Fundusz Rozwoju (EFR): prognoza dotycząca zobowiązań, płatności i wkładów z dn. 5 czerwca 2019 r.*⁸, wysokość składki Polski do EFR w 2020 r. łącznie wyniesie 92 222 960 EUR, tj. ok. 404 121 011 PLN⁹, z czego:

⁶ Kurs wg tabeli NBP nr 193/C/NBP/2019 z dnia 2019-10-03 obowiązującej od dn. 4 października 2019 r. (1 EUR=4,3820 PLN)

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019D1093&from=EN>

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1563799748015&uri=CELEX:52019DC0258>

⁹ Kurs wg tabeli NBP nr 193/C/NBP/2019 z dnia 2019-10-03 obowiązującej od dn. 4 października 2019 r. (1 EUR=4,3820 PLN)

- 88 322 960 EUR z tytułu składki do KE,

- 3 900 000 EUR z tytułu składki do EBI.

Udział Polski w finansowaniu Unijnego Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji

W lutym 2016 r., w odpowiedzi na apel państw członkowskich, Unia Europejska podjęła decyzję o ustanowieniu nowego mechanizmu finansowania działań pomocowych. W ramach wspólnego Planu Działania (*EU-Turkey Joint Action Plan*) Unia Europejska zobowiązała się przekazać Turcji dodatkowe wsparcie finansowe, celem wzmocnienia reakcji i zapewnienie komplementarności wsparcia udzielanego przez UE na rzecz uchodźców i społeczności przyjmujących w Turcji.

Instrument koncentruje się na udzielaniu niezbędnej pomocy humanitarnej, wsparciu w sektorze edukacji oraz systemowym zarządzaniu problematyką migracyjną, zdrowia i infrastruktury komunalnej, a także na wspieraniu rozwoju społeczno-gospodarczego.

Projekty realizowane w ramach komponentu humanitarnego instrumentu koncentrują się na zaspokojeniu podstawowych potrzeb uchodźców znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji poprzez zapewnienie im ochrony, dostępu do edukacji i opieki zdrowotnej. Głównym filarem świadczonej pomocy jest siatka bezpieczeństwa socjalnego w sytuacjach nadzwyczajnych (*Emergency Social Safety Net*). Jest to humanitarny program pomocy społecznej oparty na comiesięcznych transferach środków finansowych na pokrycie najpilniejszych, bieżących potrzeb zarówno rodzin uchodźców jak i lokalnej społeczności. W 2017 r. zainicjowany został również program warunkowych transferów pieniężnych na rzecz edukacji (*Conditional Cash Transfer for Education Programme*), który jest największym w historii programem edukacji w sytuacjach nadzwyczajnych finansowanym przez UE. Ułatwia on uchodźcom dostęp do oficjalnego systemu edukacji poprzez zmniejszanie barier i zapewnianie zagrożonym dzieciom środków umożliwiających im uczęszczanie do szkoły. W ramach rozwojowego komponentu instrumentu udzielane jest wsparcie w celu zapewnienia uchodźcom w Turcji długoterminowych źródeł utrzymania oraz lepszych perspektyw społeczno-ekonomicznych i edukacyjnych jak również opieki zdrowotnej.

Unia Europejska wypełniła zobowiązania w ramach pierwszej transzy finansowania (3 mld EUR w latach 2016-2017). Zgodnie z postanowieniami oświadczenia UE-Turcja w lipcu 2018 r. przyjęta została zmieniona decyzja w sprawie finansowania Instrumentu. W wyniku tych ustaleń Polska zgodnie z certyfikatem wpłaty zobowiązała się w II edycji Instrumentu Tureckiego dokonać w latach 2019 – 2023 łącznej wpłaty w wysokości 29 927 636,00 EUR, z czego w oparciu o harmonogram wpłat w 2020 wsparcie Polski na rzecz Instrumentu wyniesie 8 723 574,00 EUR.

ZAŁĄCZNIK I. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Białorusi, Gruzji, Mołdawii i Ukrainie oraz propozycje ich mierzenia

PRIORYTET	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
DOBRE RZĄDZENIE	Wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w zakresie wdrożenia kluczowych reform wynikających z Umowy Stowarzyszeniowej z UE.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeszkolonych przedstawicieli administracji publicznej. 2. Liczba wypracowanych dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia.
	Wzrost zdolności instytucjonalnych administracji publicznej w procesie decentralizacji władzy publicznej, zwłaszcza w zakresie zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje związane z wprowadzanymi reformami. 2. Liczba wypracowanych dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia. 3. Liczba centrów edukacji przedszkolnej powstałych w trakcie realizacji projektu.
	Wdrożenie polityki rozwoju regionalnego, w tym wsparcie sektora turystyki.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie polityki rozwoju regionalnego. 2. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia. 3. Liczba podmiotów nowo powstałych/wspartych w sektorze turystyki.
	Rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych zwłaszcza w zakresie zapobiegania i reagowania w sytuacji klęsk żywiołowych i katastrof wynikających z działalności człowieka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeszkolonych przedstawicieli jednostek odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i reagowanie w sytuacjach kryzysowych. 2. Liczba nowych metod/narzędzi zaadaptowanych do wykorzystania w jednostkach ratowniczych. 3. Liczba utworzonych/zmodernizowanych systemów zarządzania kryzysowego. 4. Liczba utworzonych/zmodernizowanych jednostek ratunkowych/zarządzania kryzysowego. 5. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały).
	Wsparcie reformy samorządowej, rozwoju regionalnego, reformy oświaty, reform służących zapewnieniu stabilności finansowej państwa oraz przeciwdziałaniu korupcji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba samorządów, które uzyskały wsparcie w zakresie nowych kompetencji. 2. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych powstałych podczas realizacji projektu i przyjętych do wdrożenia. 3. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje związane z wprowadzanymi reformami. 4. Liczba nowo powstałych/wspartych podmiotów realizujących działania z zakresu wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości w poszczególnych regionach Ukrainy. 5. Liczba instytucji administracji publicznej, które uzyskały wsparcie w zakresie nowych kompetencji. 6. Liczba opracowanych dokumentów podnoszących wiedzę i kompetencje osób zaangażowanych we wprowadzanie reform (podręczniki, wytyczne, modele, rekomendacje, itp.).
	Rozwój krajowych i regionalnych systemów zarządzania kryzysowego, budowa zdolności administracji publicznej oraz wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania i	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych/zmodernizowanych systemów zarządzania kryzysowego. 2. Liczba utworzonych/zmodernizowanych jednostek ratunkowych/zarządzania kryzysowego. 3. Liczba przeszkolonych przedstawicieli jednostek odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i reagowanie w sytuacjach kryzysowych.

	reagowania w sytuacji klęsk żywiołowych i katastrof wynikających z działalności człowieka.	4. Liczba nowych metod/narzędzi zaadaptowanych w jednostkach ratowniczych.
	Budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do sprawnego prowadzenia polityki rozwoju regionalnego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie polityki rozwoju regionalnego. 2. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia. 3. Liczba nowo powstałych/wspartych podmiotów realizujących działania z zakresu wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości. 4. Liczba instytucji lokalnej administracji, które uzyskały wsparcie w zakresie nowych kompetencji.
	Wzmocnienie zdolności instytucjonalno-administracyjnych instytucji nadzoru finansowego Gruzji przyczyniające się do wsparcia rozwoju i stabilności rynku finansowego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie nadzoru finansowego. 2. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia.
KAPITAŁ LUDZKI	Lepszy dostęp do usług społecznych oraz poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy domowej i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury i/lub utworzonych usług społecznych. 4. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie funkcjonowania ośrodków.
	Wzmocnienie systemu opieki i ochrona praw dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej, niepełnosprawnych oraz ofiar przemocy domowej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dokumentów strategicznych/legislacyjnych, rekomendacji, wytycznych lub raportów powstałych podczas realizacji projektu i/lub przyjętych do wdrożenia. 2. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie opieki i ochrony praw dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej/niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej. 3. Liczba przedsięwzięć informacyjnych promujących prawa osób niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej/dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.
	Integracja społeczna osób z niepełnosprawnością, ofiar przemocy domowej oraz dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób objętych wsparciem. 2. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie integracji społecznej i/lub zawodowej. 3. Liczba osób przygotowanych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach ekonomii społecznej. 4. Liczba miejsc pracy utworzonych dla osób niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej. 5. Liczba przedsięwzięć informacyjnych promujących prawa osób niepełnosprawnych/ofiar przemocy domowej/dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.
	Lepszy dostęp do infrastruktury i usług społecznych w szczególności w zakresie ochrony zdrowia w tym wsparcia psychologicznego .	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie korzystająca z odnowionej infrastruktury i/lub utworzonych usług społecznych. 4. Liczba przeszkolonego personelu świadczącego usługi społeczne dla osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie przesiedlonych wewnątrz. 5. Liczba godzin konsultacji dla osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie.

	Zwiększona integracja społeczna osób przesiedlonych wewnątrznie z przyjmującymi ich społecznościami.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób przesiedlonych wewnątrznie i osób ze społeczności przyjmujących objętych wsparciem. 2. Liczba wydarzeń integracyjnych skierowanych do osób przesiedlonych wewnątrznie oraz społeczności ich przyjmujących.
	Lepszy dostęp do usług społecznych, poprawa infrastruktury i funkcjonowania ośrodków dla osób niepełnosprawnych oraz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury i/lub utworzonych usług społecznych. 4. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie funkcjonowania ośrodków.
	Zwiększona integracja społeczna osób niepełnosprawnych i dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób objętych wsparciem. 2. Liczba osób, które podniosły kwalifikacje w zakresie integracji społecznej. 3. Liczba osób przygotowanych do podjęcia pracy w przedsiębiorstwach ekonomii społecznej. 4. Liczba miejsc pracy utworzonych dla osób niepełnosprawnych. 5. Liczba przedsięwzięć informacyjnych promujących prawa osób niepełnosprawnych i dzieci pozbawionych pieczy rodzicielskiej.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	Rozwój przedsiębiorczości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem. 2. Liczba utworzonych miejsc pracy. 3. Liczba zakupionych i zainstalowanych maszyn i urządzeń w przedsiębiorstwach objętych wsparciem. 4. Liczba osób przeszkolonych z zakresu otwierania, prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej. 5. Liczba nowych zamówień uzyskanych przez przedsiębiorców.
	Budowanie zdolności instytucjonalnej władz lokalnych do wspierania rozwoju przedsiębiorczości.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba godzin doradztwa/ konsultacji dla przedsiębiorców. 2. Liczba przedsiębiorstw/ośrodków objętych wsparciem. 3. Liczba oraz powierzchnia wyremontowanych pomieszczeń przeznaczonych na rzecz wspierania rozwoju przedsiębiorczości. 4. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 5. Liczba osób przeszkolonych z zakresu wspierania rozwoju przedsiębiorczości.
	Rozwój przedsiębiorczości z wykorzystaniem innowacyjnych narzędzi i technologii.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedstawicieli biznesu, którzy zdobyli nową wiedzę lub umiejętności. 2. Liczba przedsiębiorstw, które zaadoptowały nowe narzędzia/nowe technologie. 3. Liczba nowych miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji działań projektowych. 4. Liczba godzin doradztwa/ konsultacji dla przedsiębiorców.
	Rozwój przedsiębiorczości wśród osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych miejsc pracy dla osób poszkodowanych w wyniku konfliktu na Ukrainie 2. Liczba osób, które nabyły nowe kwalifikacje zawodowe.

	Poprawa jakości kształcenia i szkolenia zawodowego oraz infrastruktury i wyposażenia ośrodków kształcenia i szkolenia zawodowego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba uczniów korzystających z nowych narzędzi/sprzętu naukowo-dydaktycznego w szkołach zawodowych. 2. Liczba nauczycieli, którzy zdobyli nową wiedzę i umiejętności, które będą mogli wykorzystać w pracy zawodowej. 3. Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/programów nauczania w szkolnictwie zawodowym Liczba i rodzaj przekazanego/ zainstalowanego sprzętu/lub pomocy dydaktycznych do kształcenia zawodowego.
ROLNICTWO I ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	Poprawa wydajności i konkurencyjności gospodarstw rolnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które pozyskały nowe umiejętności i kompetencje w zakresie poprawy wydajności i konkurencyjności gospodarstw rolnych. 2. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 3. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 4. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych.
	Rozwój działalności pozarolniczej na obszarach wiejskich, w szczególności dot. turystyki wiejskiej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przedstawicieli biznesu, którzy zdobyli nową wiedzę lub umiejętności. 2. Liczba przedsiębiorstw, które zaadoptowały nowe narzędzia/nowe technologie. 3. Liczba nowych miejsc pracy powstałych w wyniku realizacji działań projektowych.

ZAŁĄCZNIK II. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Etiopii, Kenii, Mjanmie, Senegal, Tanzanii i Ugandzie oraz propozycje ich mierzenia

PRIORYTET	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	Opieka medyczna na rzecz matek i dzieci: poprawa infrastruktury i wyposażenia podmiotów leczniczych oraz wzrost kwalifikacji personelu medycznego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia medycznego (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystających z odnowionej infrastruktury/podmiotów leczniczych. 4. Liczba osób leczona za pomocą nowego wyposażenia medycznego. 5. Liczba przeszkolonego personelu medycznego. 6. Liczba godzin zrealizowanych programów, szkoleń i staży szkoleniowych. 7. Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/procedur świadczenia opieki medycznej. 8. Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe. 9. Liczba zabiegów i konsultacji medycznych przeprowadzonych przez przeszkolony personel. 10. Liczba osób z dostępem do przeszkolonego personelu medycznego.
	Poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia naukowo-dydaktycznego. 3. Liczba uczniów korzystających ze zmodernizowanej infrastruktury ośrodków edukacyjnych. 4. Liczba uczniów/studentów przeszkolona i korzystająca z nowego wyposażenia naukowo-dydaktycznego. 5. Liczba przeszkolonej kadry pedagogicznej. 6. Liczba godzin oraz ilość zrealizowanych programów, szkoleń i kursów szkoleniowych. 7. Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/programów nauczania. 8. Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe. 9. Liczba uczniów/studentów przypadająca na przeszkolonego nauczyciela. 10. Wyniki w nauce uczniów/studentów uczonych przez przeszkolonych nauczycieli (w projektach modułowych).
	Wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej w ośrodkach edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeszkolonej kadry pedagogicznej. 2. Liczba godzin oraz ilość zrealizowanych programów, szkoleń i kursów szkoleniowych. 3. Liczba wdrożonych lub ulepszonych standardów/programów nauczania. 4. Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe. 5. Liczba uczniów/studentów przypadająca na przeszkolonego nauczyciela. 6. Wyniki w nauce uczniów/studentów uczonych przez przeszkolonych nauczycieli (w projektach modułowych).

	Zwiększenie dostępu do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba wprowadzonych ułatwień/usprawnień i/lub zniesionych barier w dostępie do usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem. 2. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów, spotkań dla osób zagrożonych wykluczeniem. 3. Liczba osób, które zyskały nowe umiejętności i kompetencje. 4. Liczba akcji/kampanii/wydarzeń integracyjnych, zwiększających świadomość społeczną nt. problemów i potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem. 5. Liczba wykwalifikowanej kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem. 6. Liczba szkoleń dla kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem. Liczba aktywnie działających organizacji społecznych świadczących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.
OCHRONA ŚRODOWISKA	Zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury wodno-sanitarnej oraz przeszkolonych z zakresu higieny.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób z dostępem do podstawowej infrastruktury sanitarnej 2. Liczba i rodzaj zbudowanej infrastruktury sanitarnej 3. Liczba adresatów kampanii promocyjnych z zakresu higieny
	Zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z dostępu do energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna, wodna, wiatrowa, źródła geotermalne, biomasa) i technologii energooszczędnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba gospodarstw/podmiotów (osób) z zapewnionym dostępem do energii ze źródeł odnawialnych i technologii energooszczędnych. 2. Wartość mocy generowanej przez zainstalowane urządzenia energii odnawialnej i technologii energooszczędnych. 3. Liczba i rodzaj zainstalowanych urządzeń energii odnawialnej i technologii energooszczędnych. 4. Liczba osób przeszkolona z zakresu wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych.
	Wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeszkolonych ratowników. 2. Liczba godzin i ilość zorganizowanych szkoleń/ćwiczeń z zakresu reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych. 3. Liczba i rodzaj nabytego wyposażenia ratowniczego (w tym sprzęt ochrony osobistej). 4. Liczba godzin szkoleniowych z zakresu obsługi wyposażenia ratowniczego. 5. Liczba opracowanych i wdrożonych procedur reagowania w sytuacjach klęsk żywiołowych. 6. Liczba materiałów edukacyjnych przygotowanych na potrzeby szkoleniowe.
	Zmniejszenie obszarów ulegających procesom wylesiania, pustynnienia czy degradacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań nt konieczności zapobiegania i ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach. 3. Liczba wypracowanych materiałów edukacyjnych i publikacji dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 4. Wielkość obszarów objętych działaniami zapobiegawczymi i naprawczymi w odniesieniu do kwestii środowiska. 5. Liczba podjętych działań zapobiegawczych i naprawczych oraz opracowanych procedur dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 6. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	<p>Wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób zatrudnionych w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach oraz pracujących na zasadach samozatrudnienia. 2. Liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych. 3. Liczba nowo rozpoczętych projektów biznesowych. 4. Poziom bezrobocia wśród kobiet i młodzieży. 5. Liczba osób aktywnych zawodowo wśród młodzieży i kobiet w wieku produkcyjnym.
	<p>Zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz poprawa jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych i ich czas trwania (w godzinach). 2. Liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych. 3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego. 4. Liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych. 5. Nowo nabyte umiejętności i kwalifikacje uczestników szkoleń i kursów.
	<p>Zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poziom produkcji i wydajność pracy. 2. Wielkość dochodu z produkcji, handlu i sprzedaży. 3. Dynamika i wartość sprzedaży towarów i usług. 4. Udział grupy producenckiej, kooperatywy, spółdzielni pracy w danym rynku. 5. Poziom nakładów inwestycyjnych w dobra trwałego użytku. 6. Poziom wydatków na prace badawczo-rozwojowe. 7. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych. 8. Wdrożone lub usprawnione standardy/procesy/systemy produkcji, zarządzania i sprzedaży. 9. Liczba godzin i rodzaj szkoleń kadry zarządzającej i pracowników. 10. Poziom wykształcenia i kwalifikacji zatrudnionych pracowników.

ZAŁĄCZNIK III. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Libanie oraz propozycje ich mierzenia

PRIORYTET	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	Poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. 2. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 3. Liczba osób korzystających z odnowionej/nowej infrastruktury. 4. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 5. Liczba szkoleń, spotkań, warsztatów podnoszących kompetencje zawodowe kadry pedagogicznej.
	Wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej na wszystkich poziomach kształcenia formalnego i nieformalnego.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 2. Liczba szkoleń, spotkań, warsztatów podnoszących kompetencje zawodowe kadry pedagogicznej. 3. Liczba wypracowanych materiałów dydaktycznych, podręczników, pomocy naukowych. 4. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). 5. Liczba osób korzystających z wyposażenia/materiałów dydaktycznych.
	Zwiększenie dostępu do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem.	<ol style="list-style-type: none"> 7. Liczba wprowadzonych ułatwień/usprawnień i/lub zniesionych barier w dostępie do usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem. 8. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów, spotkań dla osób zagrożonych wykluczeniem. 9. Liczba osób, które zyskały nowe umiejętności i kompetencje. 10. Liczba akcji/kampanii/wydarzeń integracyjnych, zwiększających świadomość społeczną nt. problemów i potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem. 11. Liczba wykwalifikowanej kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem. 12. Liczba szkoleń dla kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem. 13. Liczba aktywnie działających organizacji społecznych świadczących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	Zwiększenie przedsiębiorczości, aktywności zawodowej i zatrudnienia, szczególnie kobiet i młodzieży.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych miejsc pracy. 2. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 2. Liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych. 3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego. 4. Liczba założonych działalności gospodarczych.
	Zwiększenie dostępu do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego, w tym do zmiany kwalifikacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych. 2. Liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych. 3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego. 4. Liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych. 5. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów.

	Zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności przedsiębiorstw non-profit, grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni pracy, zwłaszcza w sektorze rolno-spożywczym i rękodzieła.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 2. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów. 3. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia. 4. Liczba nowo powstałych grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni. 5. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów dla przedstawicieli grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni. 6. Liczba wprowadzonych innowacji/usprawnień w produkcji i sprzedaży. 7. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych.
OCHRONA ŚRODOWISKA	Poprawa zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną, w tym zwiększenie liczby osób mających dostęp do podstawowej infrastruktury wodno-sanitarnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań nt. zarządzania gospodarką odpadami oraz gospodarką wodną. 2. Liczba przekazanego sprzętu/infrastruktury służącego poprawie zarządzania gospodarką odpadami oraz gospodarką wodną. 3. Liczba wypracowanych materiałów edukacyjnych i publikacji dotyczących zarządzania gospodarką odpadami i wodną. 4. Liczba podjętych działań oraz opracowanych procedur dotyczących zarządzania gospodarką odpadami oraz wodną. 5. Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach. 6. Liczba osób, które zyskały dostęp do infrastruktury wodno-sanitarnej.
	Zwiększenie liczby osób/podmiotów korzystających z odnawialnych źródeł energii i technologii energooszczędnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba zainstalowanych systemów/urządzeń do korzystania z odnawialnych źródeł energii. 2. Liczba gospodarstw/podmiotów/osób z zapewnionym dostępem do energii z odnawialnych źródeł. 3. Wartość mocy generowanej przez zainstalowane urządzenia energii odnawialnej. 4. Liczba osób przeszkolonych z zakresu wykorzystywania energii z odnawialnych źródeł.
	Zmniejszenie obszarów ulegających procesom wylesiania, pustynnienia czy degradacji.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań nt. konieczności zapobiegania i ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach. 3. Liczba wypracowanych materiałów edukacyjnych i publikacji dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 4. Wielkość obszarów objętych działaniami zapobiegawczymi i naprawczymi w odniesieniu do kwestii środowiska. 5. Liczba podjętych działań zapobiegawczych i naprawczych oraz opracowanych procedur dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 6. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia.
	Wzrost zdolności operacyjnych w zakresie zapobiegania, reagowania i usuwania skutków klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych działalnością człowieka.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba szkoleń/warsztatów/spotkań nt. konieczności zapobiegania i ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka. 2. Liczba osób biorących udział w szkoleniach/warsztatach/spotkaniach. 3. Liczba wypracowanych materiałów edukacyjnych i publikacji dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka.

		<p>4. Wielkość obszarów objętych działaniami zapobiegawczymi i naprawczymi w odniesieniu do kwestii środowiska.</p> <p>5. Liczba podjętych działań zapobiegawczych i naprawczych oraz opracowanych procedur dotyczących ograniczania skutków zmian klimatycznych i wywołanych działalnością człowieka.</p> <p>6. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia.</p>
--	--	---

ZAŁĄCZNIK IV. Zakładane rezultaty działań polskiej pomocy w Palestynie oraz propozycje ich mierzenia

PRIORYTET	ZAKŁADANE REZULTATY	PROPONOWANE WSKAŹNIKI
KAPITAŁ LUDZKI	Poprawa infrastruktury i wyposażenia ośrodków edukacyjnych kształcących na wszystkich poziomach edukacji z uwzględnieniem wzrostu kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej.	<ol style="list-style-type: none"> Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). Liczba osób korzystających z odnowionej/nowej infrastruktury. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. Liczba szkoleń, spotkań, warsztatów podnoszących kompetencje zawodowe kadry pedagogicznej. Liczba wypracowanych materiałów dydaktycznych, podręczników, pomocy naukowych.
	Wzrost kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej na wszystkich poziomach kształcenia formalnego i nieformalnego.	<ol style="list-style-type: none"> Liczba wprowadzonych ułatwień/usprawnień i/lub zniesionych barier w dostępie do usług społecznych dla osób zagrożonych wykluczeniem. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów, spotkań dla osób zagrożonych wykluczeniem. Liczba osób, które zyskały nowe umiejętności i kompetencje. Liczba akcji/kampanii/wydarzeń integracyjnych, zwiększających świadomość społeczną nt. problemów i potrzeb osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.
	Poprawa stanu infrastruktury i dostępu do edukacji przedszkolnej.	<ol style="list-style-type: none"> Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń/obiektów. Liczba oraz rodzaj przekazanego/zainstalowanego wyposażenia (sprzęt i materiały). Liczba osób korzystających z odnowionej/nowej infrastruktury. Liczba nowych miejsc w placówkach edukacji przedszkolnej.
	Zwiększenie dostępu do usług społecznych osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.	<ol style="list-style-type: none"> Liczba wykwalifikowanej kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Liczba szkoleń dla kadry/personelu pracującego z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. Liczba aktywnie działających organizacji społecznych świadczących wsparcie na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem.

ROLNICTWO I ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH	Wzrost dochodów i poziomu bezpieczeństwa żywnościowego gospodarstw rolnych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba gospodarstw/osób objętych wsparciem. 2. Wielkość dochodu z produkcji i sprzedaży. 3. Ilość wyprodukowanej żywności. 4. Liczba szkoleń/konsultacji dla rolników.
	Zwiększenie konkurencyjności, wydajności i innowacyjności grup producenckich, kooperatyw oraz spółdzielni rolniczych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 2. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów. 3. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia. 4. Liczba nowo powstałych grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni rolniczych. 5. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów dla przedstawicieli grup producenckich, kooperatyw i spółdzielni rolniczych. 6. Liczba wprowadzonych innowacji/usprawnień w produkcji i sprzedaży. 7. Liczba uzyskanych certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych.
	Poprawa dostępu produktów rolno-spożywczych do rynków zbytu, uzyskanie wyższej jakości produkcji rolnej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wielkość dochodu ze sprzedaży. 2. Liczba otrzymanych certyfikatów jakości/dokumentów potwierdzających jakość liczba uzyskanych. certyfikatów, patentów, licencji, znaków towarowych, poświadczeń . 3. Liczba szkoleń, kursów, warsztatów. 4. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 5. Liczba wprowadzonych innowacji/usprawnień w handlu i sprzedaży. 6. Liczba przekazanego/ zainstalowanego wyposażenia i sprzętu.
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I SEKTOR PRYWATNY	Wzrost aktywności zawodowej i zatrudnienia kobiet i młodzieży.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba utworzonych miejsc pracy dla kobiet i młodzieży . 2. Liczba osób, które uzyskały nowe umiejętności i kompetencje. 3. Liczba osób przyjętych na staże i praktyki zawodowe w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych. 4. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego.
	Zwiększenie dostępu kobiet i młodzieży (w tym absolwentów) do kształcenia technicznego, szkoleń i doradztwa zawodowego oraz poprawa jakości infrastruktury służącej podnoszeniu kwalifikacji zawodowych.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba przeprowadzonych szkoleń/kursów zawodowych. 2. Liczba absolwentów szkoleń i kursów technicznych i zawodowych. 3. Liczba osób korzystających ze wsparcia w postaci doradztwa zawodowego. 4. Liczba nowo oferowanych szkoleń i kursów zawodowych. 5. Liczba oraz powierzchnia wybudowanych/wyremontowanych pomieszczeń i obiektów. 6. Liczba przekazanego/zainstalowanego wyposażenia.